

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

На засіданні кафедри конституційного права
юридичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № ... від «27» листопада 2024 р.)

**СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ ТА ЙОГО ВЗАЄМОДІЯ З
ДЕРЖАВОЮ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ»,
що викладається в межах
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності № 081 Право**

Назва дисципліни	Громадянське суспільство в Україні та його взаємодія з державою: конституційно-правовий аспект
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Січових Стрільців 14
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра конституційного права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 08 Право Спеціальність 081 Право
Викладачі дисципліни	Заяць Ігор Ярославович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права
Контактна інформація викладачів	кафедра конституційного права, кімн. 507, тел. +3-8-(032)-239-41-61; доц. Заяць І.Я. – https://law.lnu.edu.ua/employee/zayats-ihor-yaroslavovych
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять. За попередньою домовленістю можливі додаткові он-лайн консультації через доступні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладачів або дзвонити, ihor.zayats@lnu.edu.ua , +38(067) 789-75-12.
Сторінка дисципліни	
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна підготовлена з метою вивчення конституційних основ взаємодії держави з інституціями громадянського суспільства. В умовах дії всеохоплюючих принципів свободи, демократії, правової держави, верховенства права та розподілу влади в умовах республіканської форми правління діяльність органів державної влади набуває досконаліших форм саме в процесі тісної співпраці з заінтересованими суб'єктами, які представляють окремі сфери громадянського суспільства. З огляду на це, у курсі представлено основні публічно-правові моделі захисту державою інтересів громадянського суспільства та вплив інститутів громадянського суспільства на конституційний розвиток (реформування) органів публічної влади.
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Громадянське суспільство в Україні та його взаємодія з державою: конституційно-правовий аспект» є

	завершальною вибірковою дисципліною спеціальності 081 Право для освітньої-професійної програми «Магістр», яка викладається в 1 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Громадянське суспільство в Україні та його взаємодія з державою: конституційно-правовий аспект» є вивчення актуальних конституційно-правових проблем функціонування громадянського суспільства та особливостей конституційно-правового регулювання механізмів взаємодії його складових з органами державної влади; ознайомлення студентів із кращими практиками ефективного впливу представників громадянського суспільства на вдосконалення діяльності органів державної влади, а також органів державної влади на представників громадянського суспільства з метою збереження громадянської злагоди та захисту конституційного ладу України.
Література для вивчення дисципліни	<p>Нормативно-правові акти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України 2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (27.06.2014) 3. Національна стратегія «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» 4. Про затвердження плану заходів на 2016 рік з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки 5. Рішення Конституційного Суду України у відповідності до курсу <p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чушенко В.І. Заяць І.Я. Конституційне право України: підруч. / В.І. Чушенко, І.Я. Заяць. – Вид. 2-ге, допов. і переробл. – К. : Ін Юре, 2009. 548 с. 2. Громадянське суспільство України: сучасні практики та виклики розвитку : аналіт. доп. / В. М. Яблонський [та ін.] ; Нац. ін-т стратег. дослідж. - Київ : НІСД, 2018. 128 с. ULR: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/Dopov_Gromadianske_Suspilstvo_druk_01-9151d.pdf 3. Розвиток взаємодії держави і громадянського суспільства в контексті впровадження європейських принципів належного врядування : Зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (12 груд.

2012 р., м. Київ) / Національний інститут стратегічних досліджень ; упоряд.: В. М. Яблонський, О. А. Корнієвський, П. Ф. Вознюк. - Київ : НІСД, 2013. 504 с.

4. Від громадянського суспільства - до правової держави. Конституційне реформування в Україні: сучасні виклики та тенденції : тези доп. (21 квіт. 2017 р., м. Харків) : XIII міжнар. наук.-практ. конф. / голов. ред. Т. Є. Кагановська. - Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. - 482 с.

5. Українське законодавство партисипації (участі громадян у формуванні й реалізації державної, регіональної та місцевої політики) / Львів. обл. держ. адмін., Львів. регіон.ін-т держ. управ. Нац. Акад. держ. управ. при Президентові України, Західноукр. регіон. ін-т громадян. суспільства ім. Ярослава Мудрого ; витяги, упоряд. і ком. О. М. Синютка ; витяги, упорядк. і ком.: Б. Є. Ковальчук, А. Р. Болюбаш ; ред. О. І. Сушинський. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 300 с.

Додаткова література:

1. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях [Текст] : монографія / А. Карась. - Львів : ВЦ ЛНУ, 2003. - 520 с.

2. Колодій А. Громадянське суспільство та правова держава: проблеми і шляхи розбудови / А. Колодій // Право України. - 2010. - 7. - С. 12-17

3. Колодій А.М. Громадянське суспільство: ознаки, структурні елементи, співвідношення із державою / А. М. Колодій // Право України. - 2014. - N 4. - С. 9-16.

4. Колодій А.М. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика [Текст] : [підрозд. 3.1] / А. М. Колодій // Правова доктрина України : У 5 т. / Нац. акад. прав. наук України; редкол. В. Я. Тацій [та ін.]. - Х. : Право, 2013. - Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція. - С. 459-488.

5. Alexander J. C. Civil Society I, II, III : Constructing an Empirical Concept from Normative Controversies and Historical Transformations / In the book : Real Civil Society / Dilemmas of Institutionalization / Ed. By Jeffrey C. Alexander. – London : New Delhi, 1998. – 326 p.

6. Colas D. Civil Society and Fanatism. A Conjoined History / D. Colas. – Stanford : Stanford University Press, 1997. – 512 p

7. Dahl R. A. Polyarchy : Participation and Opposition. New Haven (CT) / Robert.A. Dahl. – Yale University Press 1971. – 236 p.

8. Edwards M. Civil Society / Michael Edwards. – Cambridge : Polity

	<p>Press, 2009. – 192 p.</p> <p>Інтернет джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Президент України URL: https://www.president.gov.ua/ 2. Верховна Рада України URL: http://www.rada.gov.ua 3. Кабінет Міністрів України URL: http://www.kmu.gov.ua 4. Конституційний Суд України URL: http://www.ccu.gov.ua/ 5. Судова влада в Україні URL: http://www.court.gov.ua 6. Єдиний реєстр судових рішень в Україні URL: http://www.reyestr.court.gov.ua 6. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені Вернадського http://archive.nbuv.gov.ua/
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 88 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - конституційно-правову природу громадянського суспільства; - конституційно-правові механізми взаємодії органів державної влади із інститутами громадянського суспільства; - особливості захисту інтересів інститутів громадянського суспільства <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати юридичні категорії та поняття з галузевої дисципліни, працювати у малих групах, проявляти лідерські якості; - набути навиків критично мислити, системно аналізувати рішення органів публічної влади прийняті з метою регулювання діяльності суб'єктів громадянського суспільства; - проводити правовий аналіз форм діяльності суб'єктів громадянського суспільства та органів державної влади щодо сприяння розвитку громадянського суспільства; - оцінювати ситуацію, розв'язувати проблеми та будувати ефективні аргументи щодо захисту інтересів інститутів громадянського суспільства.
Ключові слова	Конституційно-правовий інститут, громадянське суспільство, інститут громадянського суспільства, західноєвропейська парадигма громадянського суспільства, свобода, демократія, конституційно-правовий захист.

Формат курсу	Очний Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p><i>Тема 1.</i> «Громадянське суспільство» як конституційно-правова категорія</p> <p><i>Тема 2.</i> Принципи функціонування «громадянського суспільства» та його взаємодії з «державою»</p> <p><i>Тема 3.</i> Міжнародна практика розвитку громадянського суспільства</p> <p><i>Тема 4.</i> Генезис правових механізмів взаємодії інститутів громадянського суспільства та держави в Україні</p> <p><i>Тема 5.</i> Форми участі громадськості у здійсненні публічної влади</p> <p><i>Тема 6.</i> Сучасні практики впливу інститутів громадянського суспільства на формування та діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування</p> <p><i>Тема 7.</i> Державна політика сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства</p> <p><i>Тема 8.</i> Законодавчі ініціативи щодо розширення можливостей громадської участі у формуванні політичних відносин.</p>
Підсумковий контроль, форма	залік в кінці семестру, комбінований
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з конституційного права та конституційно-процесуального права, адміністративного права та процесу, основ державної політики та публічного управління достатніх для сприйняття категоріального апарату курсу та розуміння його джерел.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – проектно-орієнтоване навчання, спільні розробки, дискусія, дебати, медіація).
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни. Вивчення курсу може потребувати використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50;

діяльності)

• залік (залікове модульне завдання): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50.

Підсумкова максимальна кількість балів 100.

Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). **Академічна доброчесність:** Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового завдання. При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Питання до заліку

Залік передбачає підготовку та захист студентами аналітично-наукової роботи присвяченої взаємодії одного із інститутів громадянського суспільства з державою.

Опитування

Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.